

som že izdelalo lokacijsko dokumentacijo, da je izvršni odbor PD Kamnik soglašal s tem, da »je nameravana postavitve planinskega objekta z vidika nadaljnega razvoja planinstva zelo dobrodošla in tudi gospodarna« in da bo z dograditvijo te planinske postojanke »obisk gora še množičnejši, to pa je tudi geslo prihodnosti, saj si delovni človek po napornem delu zasluži zdravega in mirnega okolja« — ter podobne fraze iz besednjaka naše najbližje preteklosti. Resnici na ljubo pa je treba poudariti, da je v sestavku tudi ugotovitev: »Planinsko društvo meni, da je vsakršno drugačno poseganje v ta prelepi planinski prostor nedopustno in neodgovorno.«

Očitno je, da graditeljskega duha v naših gorah ne morejo zatreti in uničiti ne varstveniki narave, ne gospodarstveniki in ne

zdrava pamet. Ali je smotno graditi planinsko kočjo (ali pa zavetišče, saj ni pomembno) komaj eno uro hodá pod Kamniškimi sedlom in eno uro hodá nad koncem gozdne ceste? Ko se gradbeniki po vsej sili sklicujejo na nekdanje, predvojno zavetišče na tem kraju, pozabljajo, da se takrat planinci še niso tako intenzivno ukvarjali z varstvom narave, ker ni bilo potrebno, saj je bilo obiskovalcev gorá tako malo, da niso škodovali gorski naravi. Ali je zdaj kdo od graditeljev pomislil, od kod bodo dobili vodo za novo kočjo in kam bodo spravljali smeti, ki bodo ostale od oskrbe kočje in ki jih bodo prinesli s seboj »planinci«? To se jim ne zdi pomembno. Bo pa zrasla še ena žičnica, pa čeprav samo do vrha gozdne meje!

Ali se je glede na takšna poročila mogoče izogniti misli, da zdaj vlada slovenskemu planinstvu generacija, ki se je namenila zapustiti prihodnjim rodovom čimveč sledov urbanizacije in čimmanj nedotaknjene narave?

Te struje v slovenskem planinstvu tudi ne upoštevajo priporočil Planinske zveze Slovenije, naj »do nadaljnega« v naših gorah ne bi več zidali koč in nadelovali in markirali novih planinskih poti, ampak naj bi raje vzdrževali to, kar že imamo, saj je marsikje tega celo že preveč. Na to opozarjajo sedanje vodilne generacije v planinski organizaciji in društvih še najpogosteje mladi planinci, ki jim je smisel planinstva vse kaj drugega kot pretirana in nepotrebna graditeljska vrneta.

Uredništvo Planinskega vestnika

Prepovedani prvenstveni vzponi

Zaradi nepravilnega poskusa prvega pristopa na Visoki Torstein so Christianu Güntherju prepovedali prvenstvene vzpone od 25. novembra 1986 do 16. aprila 1987. To smo šele te dni zvedeli iz revije »Der Tourist«, ki je glasilo Nemške zveze za popotništvo, gornišтво in orientacijski tek Demokratične republike Nemčije.

Na zagovoru je »obtoženi« med drugim dejal: »Devetdesetodstotno upoštevam pravila. Plezam izključno zase in zaradi sebe.« Iz skopega poročila pa je razvidno, da so ga kaznovali zato, ker ni uporabljal pravih klinov in vponk in ker nekateri menijo, da vsaj dveh smeri ni preplezal, kot jih je opisal, saj ju z varovanjem od zgoraj pred pričami ni hotel ponoviti.

Poleg tega je oteževalna okolnost, da so ga lani trikrat videli plezati z magnezijo. Tako so varstveniki okolja izposlovali, da Christianu Güntherju do nadaljnega popolnoma prepovedo plezati v saških Peščenih gorah, v Saški Švici, in v Zittauskem pogorju, »da bi te gore zavarovali pred tem plezalcem«, kot je rečeno v obrazložitvi.

V reviji je natisnjena tudi prošnja, naj »vsi alpinisti, ki bi Christiana Güntherja videli plezati v stenah in skalah Saške Švice in Zittauskega pogorja, o tem takoj obvestijo pristojne«.

Pred časom je namreč izšla v Vzhodni Nemčiji odredba, po kateri je v nekaterih gorskih predelih prepovedana uporaba magnezije pri plezanju, kršitev tega odloka pa ima za posledico kazen.

Huda kazen je doletela tudi alpinista Maria Witteja, ki je pri plezanju neke prvenstvene smeri uporabljal »nedovoljena sredstva«, se pravi nepravilne klinje, poleg tega pa ni upošteval najmanjše razdalje med klini. Zato mu njegova alpinistična zveza ni priznala prvenstvenega vzpona, poleg tega pa ga je kaznovala, da so mu do konca lanskega leta prepovedali opravljati prvenstvene vzpone.

Poleg tega grozijo kazni še nekaterim alpinistom, ki so bodisi zablili bodisi izbljali klinje iz prvenstvenih smeri, kar je po tamkajšnjih alpinističnih predpisih prepovedano. V prvenstveni smeri smejo zabliti klinje samo avtorji teh smeri, vsi naslednji ponavljalci pa morajo potem plezati v enakih pogojih kot prvoprstopniki.

V Vzhodni Nemčiji si le s takimi ostrimi ukrepi obetajo red v stenah.

iz planinske literature

Alpinizem je bistvo, ljubezen spodbuda

Pred nami je knjiga, ki pripoveduje o življenju, vendar ne o življenju kar tako, temveč o konkretnem življenju, kakršen je bil curriculum vitae Aleša Kunaverja, ki ga nikakršna, še tako natančna opredelitev znotraj slovenskega alpinističnega obnebjá ne more predstaviti resnično vsebinsko. Morda bi ocenjevalec Aleševe osebnosti lažje opravil svoje delo, ko bi skušal naštetiti tisto, kar Kunaver ni bil. Odgovore na vprašanja, kaj vse je Aleš bil, pa je zdaj vsaj delno že mogoče najti v knjigi, za katero je gradivo zbrala, ga uredila in dopolnila Dušica Kunaver in jo naslovlila povsem enostavno, vendar nadvse zgovorno — *Aleš Kunaver*. V njej bo bralec našel veliko tistega, kar ga zanima, tistega pa, kar Aleš ni bil, v knjigi ni. Ni oportunitizma, ni majhnosti in ponigliivosti, ni

hedonizma in še manj pritlehnega užitkarstva. V knjigi je zapisana resnica o življenju človeka, ki mu je bil alpinizem bistvo in ljubezen spodbuda življenju, oboje pa je dopolnjevala Aleševa izjemna kreativnost.

Iz knjige govori Aleš sam, govorijo njegovi prijatelji in soplezalci, veliko bistvenega pa s svojim veznim besedilom pove tudi Dušica Kunaver, ki je Aleša, svojega življenjskega sopotnika, daleč najbolje poznala. Njena pripoved pa ni zgolj vezno besedilo, ampak je velika volja ohraniti prihodnosti Alešovo resnično podobo. Brez herojskih »dodatkov« in mimo najrazličnejših lastniških ambicij kakršne koli že ustanove. Seveda je Aleš tudi tem pripadal, vendar pa je najprej in predvsem pripadal družini, goram, prijateljem in svojemu delu. Lahko bi se, zapisujoč te besede, celo odločil za triado, s katero bi najenostavneje označil Alešovo bivanje, triado, podedovano po očetu eruditu prof. Pavlu Kunaverju: družina, gore, delo. Prijatelji pa so tako povsod prisotni, so neposredno vključeni.

O čem torej pripoveduje knjiga? O bogatem, a žal prehitro končanem življenju tam na pobočjih Mežakle, v gozdu nad Blejsko Dobravo. Pripoveduje o tistem Alešu, ki slovenskim alpinistom pomeni zaščitni znak kakovosti, znanja, zanesljivosti, neomajnosti, nepremagljivosti, večne obvladljivosti. Pripoveduje o človeku, alpinistu, ki je postal eden od sinonimov slovenskega alpinizma v kakovostno vrhunskem evropskem alpinističnem občestvu. Miren, samozavesten, samosvoj, razgledan, intelektualno visoko nad povprečjem, a vendar premočrten, stremeč k jasno začrtanemu cilju. Vodja z veliko mero potrpežljivosti in sposobnosti prijateljskega prepričevanja, predvsem pa verujoč v vsemogočnost dobrega zgleda, biti med prvimi takrat, ko je najtežje, žrtvovati, in to brezpogojno, lastne ambicije moštvenemu uspehu.

Knjiga pripoveduje o Alešu Kunaverju, vodji, ki je poznal svojo dolžnost na sleherni odpravi, ki jo je vodil. Bil je arhitekt, statik, zidar zgradbe, ki je slovenskemu alpinizmu omogočila stopiti na poljane mednarodne veljavnosti. Te bi brez Aleša, ki mu dr. Miha Potočnik pravi plemič našega vrhunjskega alpinizma, ne bilo, vsaj takšne ne, kakršno imamo danes.

Posebne omembe vreden je tudi likovni prispevek knjigi, ki je delo Danila Cedilnika, subtilnega snovalca upodobljene človekove skušnje v svetu gorskih prostranstev. Fotografija, ki tudi spremlja knjigo, govori z jezikom objektivnega dejstva, čeprav še tako subjektivno zaznamovanega, Cedilnikova risba pa izpoveduje človekovo dušo, človekov intimni svet, ki nagovarja intimnost drugega. Zato knjiga *Aleš Kuna-*

ver z vso svojo izpovednostjo in dokumentiranostjo že sodi med temeljna dela slovenske planinske literature.

Mitja Košir

Peter Skoberne: Sto naravnih znamenitosti Slovenije

Prešernova družba je v Redni letni zbirki 1989 med drugimi izdala knjigo — hvalnico naravnim lepotam slovenske dežele, knjigo, ki je hkrati tudi razlagalka estetskega videza in geneze stotih najpomembnejših naravnih spomenikov na ozemlju republike Slovenije. Njen avtor je Peter Skoberne, posvetil jo je spominu prijatelja Rada Smerduja, k sodelovanju pa je povabil še vrsto naših odličnih fotografov, poznavalcev naravnih zakladov naše majhne, vendar lepot polne domovine.

Brez smisla bi jih bilo naštetih vseh sto, kajti z njimi se bo bralec srečal sam, zato le nekaj vtisov.

Slovenske naravne znamenitosti niso velikih razsežnosti, ker nas že ozemlje umešča v ljubke, a kljub temu dokaj ozke okvire, čeprav slovenska obzorja segajo tudi širše, prek meja, ki jih je zarisovala politična volja brez poslušanja za utrip narodove duše. So te naše znamenitosti majhnih razsežnosti, zato pa jih je veliko in vse so, žal, zaradi neracionalnega in ekstenzivnega (predvsem gospodarskega) razvoja že zelo ogrožene. Zato velja nanje ves čas in intenzivno opozarjati in hkrati na razumen, na sholastičen način pripovedovati in opisovati možnosti, ki jih še imamo, da bomo vsaj nekaj najlepših ohranili v njihovi prvinskosti prihodnjim rodovom. Prav njim smo to dolžni, kajti nobene pravice nimamo pozabiti, da to ozemlje ni zgolj za nas, temveč pripada vsem, preteklim, sedanjim, predvsem pa prihodnjim rodovom. Zlasti pa človek ne more biti lastnik zemlje, na kateri živi; človek je na njej le podnajemnik.

Knjiga *Sto naravnih znamenitosti Slovenije* je v veliki meri glasnica ideje o varovanju naše naravne dediščine, torej ideje, ki dediščine ne obravnava kot lastnino, ampak kot kategorijo, ki nima časovnostninske opredelitve. Ta ideja predpostavlja dolžnost in ne pravico, ta vrstni red pa je pri varovanju okolja nasploh optimalen. Nikakor in nihče si ne more lastiti zgolj pravice do upravljanja z okoljem, ampak mora dobro vedeti tudi za dolžnosti varovanja tega okolja. Prav ta zavest pa je pri nas še v zibelki. Shodila še ni in ob takšnih razvojnih trendih, kakršnim smo priče, še dolgo ne bo. Medtem pa nam umirajo gozdovi, nam umirajo vode, vse od najmanjšega potoka tja do morja, opozorila ekologov pa so, kot bi vodo razlival